

21 september 1949 HENGST NICO VAN MELO

Dit is het verhaal van Nico van Melo, de blauwgrijze hengst, wijd en zijd befaamd bij iedereen, die ook maar een greintje verstand van paarden heeft in Limburg en ver

5 Daarom ter gelegenheid van de Noord-Limburgse paardenfokdag in Venray deze bijdrage van een leek, die het ene paard nauwelijks van het andere onderscheiden kan en verre moet blijven van de bloemrijke bewoordingen, waarmee de deugden van Nico in de vakpers geschilderd worden, maar die ten andere bij de eerste aanblik van Nico zozeer van ontzag werd vervuld, dat hij niet kon nalaten op zijn manier over deze "kampioen der kampioenen", deze "onvergetelijke", deze "vader van zovele brillante dochters" te verhal

10 verhalen. Ware het ons gegeven andere dan der mensen dochters als onvergetelijk en brillant te kunnen beoordelen, wij zouden een verantwoorde bijdrage geleverd hebben tot de wetenschap omtrent Nico, die thans reeds in vele geschriften voor het nageslacht is vastgelegd. Helaas, onze kennis reikt te kort. Wij zullen Nico moeten

15 benaderen, ook figuurlijk met zoveel schroom, als wij het letterlijk hebben gedaan, toen wij dezer dagen in een - in onze ogen belachelijk klein - weitje waren, van aangezicht tot aangezicht met de geduchte hengst. Op veilige afstand en ondanks de verzekering van hengsthouder Rambags, dat Nico een braaf en oppassend paard is - gereed om bij de minste of geringste verdachte belangstelling van het beest voor onze

20 weinig heldhaftige persoonlijkheid over het reddende schrikdraad te springen.

Het was in de trieste dagen van herfst 1944, voor Noord-Limburg was het donkerste uur van zijn geschiedenis aangebroken. Maar de toen ongeveer tienjarige hengst Nico van Melo stond op het toppunt van zijn roem en was in die dagen wel honderdduizend gulden

25 waard. Een van de grootste zorgen voor zijn 300 eigenaren, verenigd inde hengstenassociatie "De Vooruitgang" te Venray, gold dan ook het redden van de hengst uit de grijpgrage klauwen der Duitsers, die links en rechts vorderden wat van hun gading was. En dat was praktisch alles. Er werd een overeenkomst met de Feldwebel, die toen zo ongeveer over Castenray de scepter zwaaide, gesloten: de dorpssmid zou allerlei reparatiekarweitjes voor de Duitsers opknappen, mits dezen de kostbare

30 hengst met rust lieten.

En terwijl de fronten naderden, alle dagen het dreunen aan de horizon dreigender klonk en in vele nachtenfelle stralenbundels tegen de donkere hemel stonden afgetekend, terwijl vreeswekkende verhalen en nog angstiger geruchten door Castenray de

35 ronde begonnen te doen, stond de blauwgrijze hengst in zijn box, draaide argwanend met de oren, maar beet overigens rustig op de strohalmen en blies genoeglijk de doppen uit de haver. Hij hinnikte van blijdschap als hij de stap van baas Rambags hoorde op het erf, met het vertrouwde geluid van rinkelende emmers, die met water werden gevuld. En soms stampte hij van boosheid met zijn zware hoeven tegen de dikke ijzeren tralies van zijn verblijf als er te weinig notitie van hem werd genomen.

40 De oorlog beroerde Nico niet. Wel bevreedde het hem, dat de mensen zich minder om het leven der paarden schenen te bekommeren en er zich minder aan gelegen lieten, dat hij zou voorbestaan in een groot en talrijk nageslacht en wel werden de emmers met kostelijke eieren, die door de mensen versmaad werden, een zeer zeldzame afwisseling in zijn voedsel, maar hij leed geen honger en de betekenis van dit alles drong niet

45 tot hem door.

Het dreigende gerommel als van de donder was voor hem zo gewoon geworden als het zoeven van de wind over het pannendak. Hij sloeg er geen acht meer op. Maar in de omgeving van de Feldwebel steeg de onrust met de dag. Men trok her en der en op zekere dag waren de Feldwebel en zijn gevolg verdwenen. De mensen van Castenray

50 wisten hierdoor, dat het begin van het ergste was aangebroken. Er verschenen andere, grimmiger Duitsers. Zij joegen de bevolking uit haar huizen en gelastten haar om weg te trekken. Toen begon er voor velen die eindeloos droeve zee van ellende en onzekerheid, terwijl het vertrouwde huis steeds kleiner werd in het verschiet, daar waar de hemel steeds vaker rood kleurde van de branden en het monster van de oorlog

55 als 'n donkere schaduw verder kroop.

EEN VREEMDE VOETSTAP

Op de stalhouderij klonk een vreemde voetstap over het erf. Een grijze nevel was over de velden getrokken en had zich in de bomen te rusten gelegd. Het was vreemd stil op de wereld en even joeg er een lichte trilling over Nico's flanken, toen hij de

60 vreemdeling hoorde morrelen aan de deur.

De Duitser tuurde ingespannen in het halfduister van de stal. Toen hoorde hij de beweging van de hengst. Hij zocht naar een bit en maakte de kettingen van de box los. Het moet een verschrikkelijke waaghals van een Duitser zijn geweest, een die al zo vaak de dood in de ogen had gezien, dat hij niet meer gewend was zich bezorgd te

65 maken om zijn leven, of een onnozele bloed, die het verschil in temperament tussen

een schillenboerenpaard en een stamboekhengst niet kende.

Misschien, dat de Duitser een goede bewaarengel had, die Nico bewoog om de indringer met diens vreemde onaangename geur niet meteen tot moes te stampen.

70 Toen beging de Duitser de grofste belediging, welke men een edele hengst kon aandoen: hij spande Nico voor een wagen, Nico van Melo, die nog nooit enig boerenwerk had gedaan, kampioen 1939 aller hengsten, vader van Nico van Beek, Nico van Smakt, Leon van Hegelsom, Leon van Heibloem, Nico van Stegeshof, vijf afstammelingen, die het eveneens tot het allerhoogste brachten, en daarenboven van een menigte brillante en geprimeerde dochters.

75 Waarom vertrapte Nico de ellendeling niet op dat moment en ter plaatse in edele verontwaardiging als een kronkelende worm onder zijn machtige hoeven?

Ach, wat begrijpen wij van een paard?

Wij staan hier voor een raadsel, dat voor ons ondoorgrondelijk is. Nico van Melo ging op het eerste tong-geklak van de Duitser met hem op stap, zo rustig en gematigd als 80 een makke hit voor een melkkar op de dagelijkse ronde. Edoch, ware het in vreedstijd gebeurd, de bevolking zou er voor zijn uitgelopen. De zon steeg met rode gloed uit boven de nevels en bescheen het vreemde tafereel. Aan de fronten werden nieuwe pillen in de vuurmonden geladen en dwars door Noord-Limburg een karretje langs de wegen reed. Met Nico van Melo er voor en een Duitser - vergeten is zijn naam - er op als 85 een heerser, een veroveraar, een bedwinger van de machtigste hengsten. Maar bij Grubbenvorst gekomen oordeelde Nico het genoeg. Het was vreemd de stem van Rambags niet te horen en de onaangename geur van de vreemdeling begon onverdraaglijk te worden. Wat was dit voor een wezen en wat voerde hij in zijn schild?

EEN UITDAGEND GELUID

90 De blauwgrijze hengst bleef stokstijf stil. De Duitser riep iets. Het was een uitdagend en rauw geluid. Zo sprak Rambags nooit, die ging als vriend en gelijke met hem om, schonk hem vertrouwelijke klopjes en die bijzondere genegenheid, waarom hij aan hem gehecht was als aan geen ander levend wezen. Plotseling voelde Nico een hevig verlangen naar Rambags in zich opkomen en tegelijk toom tegen het wezen, dat wel op 95 een mens geleek, maar in alle opzichten anders was dan de mensen, die hij tot dan toe ontmoet had. Voor het eerst in zijn leven voelde de hengst vijandschap. De Duitser vloekte.

Nico van Melo zag van woede een rode muur voor zijn ogen schemeren. Zijn flanken begonnen te sidderen, en zijn oren legden zich plat in de nek. Toen steigerde hij 100 wild met zijn reusachtige gestalte omhoog en trachtte zich los te rukken. Hij liet zich weer zakken en sloeg woest met zijn grote sterke benen om zich heen. Er klonk gekraak van brekend hout. De wagen werd als een speelgoedding uit elkaar geslagen en met een smak vloog de Duitser aan de kant van de weg, waar hij voor oud vuil bleef liggen. Nico van Melo was nu dol van woede. Hij snoof wild en schuim vlokte er uit 105 zijn mond. En steeds was er dat rode voor zijn ogen. Met een reusachtige ruk maakte de hengst zich los en rende ineem wilde galop met fladderende manen de vrijheid tegemoet.

Drie dagen lang doorkruiste hij de verlaten streek, waarin steeds veelvuldiger de huilende granaten in het rond gierden en met zwaar gedreun openbarstten, zodat de 110 modder er meters omhoog vloog rondom de vers geslagen kraters. Kleine dieren renden opgeschrikt langs alleen aan hun bekende paadjes en verdwenen weer schielijk in hun holen. Nico van Melo voedde zich met herfstvruchten, die niet meer van de velden waren weggehaald en zocht om te rusten de beschutting van de bossen op. Maar de eenzaamheid drukte hem. Steeds was er het verlangen naar de stem en de stille 115 vertrouwelijkheid van Rambags. En dan begon hij aan nieuwe omzwervingen. Maar overal schenen de woningen der mensen verlaten te zijn, tot eindelijk op de derde dag een man hem tegemoet trad, wiens verschijning hem vertrouwen inboezemde. Hij benaderde hem op de wijze, zoals alle mensen uit de streek hem tegemoet gekomen waren en verspreidde een reuk, die hem aan zijn stal herinnerde, een goede reuk.

120 Nico van Melo liet zich gewillig meevoeren. Hij herkende vriend of vijand in de mens. Vele maanden bleef de blauwgrijze hengst in Klein Oirlo, want daar was het, en ofschoon niet zo als in Castenray: het was er goed om te zijn.

HET GROTE EERHERSTEL

Er kwam een blijde dag, waarop Rambags weerom kwam en waarop Nico van Melo in triomf 125 weer naar Castenray terugkeerde. En de dagen kwamen weer, dat de mensen belangstelling toonden voor de toekomst van het edele geslacht derpaarden. En vaker was nu alleen maar het zoeven van de wind te horen, omdat het nog slechts zelden donderde in de lucht. De zomers en de winters wisselden elkaar af en de regelmaat van het reizen werd slechts onderbroken door de reizen, die de blauwgrijze hengst reeds 130 van vroeger kende. Dan schenen de mensen door een of andere geheimzinnige oorzaak buitengewoon opgewonden te zijn en voerden ze hem naar vreemde plaatsen, waar de stallen der mensen in onafzienbare rijen bijeen stonden en van alle zijden hengsten

en merriën bijeen waren gebracht. De vreemde hengsten keurde hij nauwelijks een blik waardig, maar sommige voorname merriën bracht hij een welluidend gehinnik ten groet. 135 Hoewel hij 't nut er niet van inzag beschouwde hij deze bijeenkomsten altijd als een interessante afwisseling in zijn bestaan en hij verzette zich er dan ook nimmer tegen, als hij met kinderlijke zorg werd geroskamd en opgepoetst: het zekerste bewijs, dat er weer een reis in aantocht was.

Bij die gelegenheden was men altijd gul met suikerklontjes, een versnapering, die 140 hij, in het stoffelijke bezien, het meest van de mens waardeerde. Hij begreep, dat er ook van zijn kant iets verlangd werd en op een dag, toen hij bijzonder met lekkernijen overladen werd, deed hij zijn uiterste best bedachtzaam en deftig met het hoofd licht gebogen voort te schrijden, zoals hij wis, dat de mensen het graag zagen. (1)

Met het vorderen der jaren begon hij steeds meer van de mensen te begrijpen en 145 Rambags had helemaal geen geheimen meer voor hem. Aan de manier, waarop Rambags 's morgens het erf op kwam lopen wist bij al, of ie al dan niet 'n goede muts op had. Daarom trof hem de slag te harder, die Rambags hem in zijn schier onbegrensd vertrouwen op zekere dag toebreacht. Als bijna alle dagen was hij hem komen halen uit 150 de stal om hem enige uren te laten grazen en hem rond te laten springen inde wei. Niets wees er op, dat er die dag iets buitengewoons te gebeuren stond. De wei lag daar als altijd, met de half van zijn bast ontschilferde boom in de hoek. Wel verwonderde het hem, dat, toen hij zich eens behaaglijk om en om gerold en zijn benen vrolijk in de lucht gestoken had, Rambags nog altijd bij de afsluiting stond, alsof 155 hij op iets wachtte.

Hij merkte nu, dat de oude roestige draadafrastering met die venijnige punten, die als horzels staken in je vlees, was verdwenen en dat er blinkende nieuwe lijnen om de weide waren gespannen. Zeker verwachtte Rambags, dat hij er zijn tevredenheid over zou betonen.

Nieuwsgierig stapte hij op de nieuwe afrastering toe en wilde vertrouwelijk zijn 160 hoofd naar Rambags toe steken. Opeens voelde hij een sidderende trilling door zijn borst als werd hij door duizend horzels tegelijk gestoken en ontzet sprong hij meters terug, zodat het zand er van opdwarrelde.

Rambags hinnikte, wat hij in zeldzame gevallen meer deed. Er was geen horzel te zien 165 en de trilling was weer even raadselachtig verdwenen als ze gekomen was. Het kon inbeelding zijn geweest, maar toch vertrouwde hij het niet helemaal. Voorzichtig kwam hij naderbij en strekte zijn grote gevoelige lippen naar de blinkende lijn uit...

Waarop de hengst Nico van Melo, kampioen der kampioenen, vader der vaders, schrik der 170 Duitsers enz. enz. - andermaal door de scherpe prikkeling (2) getroffen - door een ontzettende angst aangegrepen loodrecht de lucht insteigerde en vervolgens met van schrik stijf omhoog staande manen en wijde cirkels beschrijvend in het rond rende, tot hij op eerbiedige afstand uitgeput neerzeeg.

Rambags hinnikte, dat het tot in de verse uithoeken van Castenray te horen was. Maar er gingen heel wat dagen overheen, eer Nico van Melo het hem vergeven had. Toen 175 was het nobele dier tot het inzicht gekomen, dat een mens wel z'n haren, maar niet z'n streken verliest.

MARTIN DE LA RIVE

Van de Koninklijke Vereniging "Het Nederlandse Trekpaard", gevestigd te 'sGravenhage, 180 mochten wij enige gegevens ontvangen, omtrent de onder nummer K 1795 in het Stamboek ingeschreven hengst NICO van MELO.

Het blijkt, dat in totaal 788 afstammelingen van dit beroemde paard waardig werden 185 gekeurd in het Stamboek te worden ingeschreven, te weten 394 hengsten en 394 merriën. Dit wat betreft het gewone stamboek. Maar daarenboven is er nog het keurstamboek, waarin alleen de namen van uitzonderlijk brillante zonen en dochters worden ingeschreven. Aan dit keurstamboek leverde NICO een bijdrage van 38 hengsten en 182 merriën.

Van de mannelijke nakomelingen werden er 66 waardig gekeurd in de vaderlijke voetsporen te treden.

In het licht van de bovenstaande cijfers zal het zelfs de leek niet verwonderen, dat 190 Nico zijn stempel op de Limburgse paardenfokkerij heeft gedrukt. Het is links en rechts Nico van Melo wat de klok slaat. Maar thans is de blauwgrijze hengst over het hoogtepunt van zijn carrière heen. "Er moet fris bloed inde paarden komen" zeggen de boeren. En dat zal uit België moeten worden aangevoerd. De associatie "De Vooruitgang" te Venray zoekt dan ook naar een waardige opvolger van Nico. Men is 195 daarvoor al eens in Brussel wezen kijken. Maar ook hier zijn er moeilijkheden. Niet vanwege de deviezen. Door de export van verschillende zijner afstammelingen naar Frankrijk heeft Nico tevens de weg voor import van zijn opvolger geëffend, ook al zijn daar een millioen frankskes mee gemoeid. Maar de grootste moeilijkheid is, dat België en Nederland, althans sommige invloedrijke personen in de 200 paardenfokkerswereld, niet bereid zijn elkaars stamboeken te erkennen. Een kwestie

van handelsmonopolie, die dreigt de zaak van het Belgische landbouwpaard, dat in Zuid-Nederland zo'n grote rol speelt, er niet beter op te maken.

Nico van Melo, de blauwgrijze hengst, in de weide te Castenray

[Dagblad voor Noord-Limburg » 21 sep 1949 - Art. 99 | Delpher](#)